

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 40. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 20:24 • י"ג תמוז תשע"ז • 2017. 7. 7. • פרשת בלק • Szombat kimenetele: 21:43

Fegyva koncert és kalácssütés a második Mádi Zsidó Napok rendezvényen

Második alkalommal rendezték meg a Mádi Zsidó Napokat. A háromnapos rendezvény házigazdája a gyönyörűen felújított mádi rabbiházban működő Csodarabbik útja Fogadó. A látogatóközpontot és zárandokszállást is magában foglaló intézmény vezetője, *Frank Mariann* kérdésünkre elmondta, a vezérfonal ezúttal is a nyitottság volt: a változatos programok egyes részeire külön-külön is befizethettek az érdeklődők. Voltak, akik az „all inclusive” szolgáltatást választották, kezdve a rabbiházban, vagy Mád valamelyik szállodájában biztosított szállástól, az Óbudai Zsinagóga csapata által kínált kiemelkedő színvonalú étkezéseken át az előadásokig és szervezett programokig. Mások egy-egy programra jelentkeztek csak, mint például a szombati esti Fegyva koncertre.

A rendezvény első két napjának menetrendjét a hagyományos sábeszi elfoglaltságok határozzák meg. Ennek első lépése a szombati kalács sütése, amihez idén az EMIH nemrégiben alakult miskolci tagszervezete, a Barhesz Egyesület nyújtott segítséget. *Fuchs Jehoshua* miskolci rabbi vezette be a kalácsfonás fortélyaiba az érdeklődőket.

A szombat beköszöntével megtelt a messze földön híres barokk zsinagóga. „Mindig könnyekig meghatódom, amikor zsinagógában szertartás van és megtelik étellel.” – meséli *Frank Mariann*, aki gyakran emlegeti viccesen, hogy ő lett a mádi zsidó, amikor családjával visszaköltözött Tokaj-hegylárára és elvállalta a rabbiház vezetését. Az imák és a hagyományos sábeszi étkezések között előadá-

sokkal és közösségi programokkal telik a nap. Nagy sikert aratott például a Monopoly társasjáték mintájára készített „Zsinapoly” játék.

Idén nagyon sok helyről érkeztek résztvevők, Nyíregyházáról, Egerből, Székesfehérvárról, Orosházáról. Szervezett hitközségi csoportok jöttek Budapestről, Nagyváradról és Miskolcra. „Van egy hölgy, aki minden nagyobb rendezvényünkön itt van. Nemrég fedezte fel zsidó származását és most a gyökereit keresi nálunk.” A Mádi Zsidó Napok azonban mindenki számára nyitottak, sok a nem zsidó résztvevő is. „Ez egy nyitott rendezvény, tele tudással és élményekkel. A zsidóknak ez egy közösségi élmény, a nem zsidókat pedig közelebb hozza a zsidósághoz.” – összegzi *Frank Mariann*.

Véget ért a tanév

Ismét sikeres évet zárt a Bét Menáchem Általános Iskola, Óvoda és Bölcsőde. Az iskolások színes műsorral búcsúztak az évtől. Az iskola vezetői, *Oberlander Batsheva* és *Zámbo Kálmán* *Irmus* megköszönték a pedagógusok munkáját és kiosztották a legjobban teljesítő tanulóknak járó jutalmakat. A bölcsiseket és az ovisokat évről gyereknappal várták vasárnap. Az ugrálóvár, a gokart, az arcfestés és a kerti parti nyújtotta izgalmak közepe a kicsik rövid műsorokkal mutatták be szüleiknek, mit tanultak az év során.

Megemlékezés Keszthelyen

A Holokauszt keszthelyi mártírjairól emlékeztek meg a közösség tagjai múlt héten. *Faith Aser* beszédében felhívta a figyelmet a vörös tehénnel foglalkozó hetiszakas és a vész-korszak közötti párhuzamra. Mint mondta; vannak az Örökkévalónak törvényei, melyeknek megértése meghaladja az emberi felfogóképességet. Mindez arra tanít, hogy bízunk akkor is, amikor nehéz körülmények közé kerülünk. Az igazi megemlékezés az, ha továbbvisszük a mártírok emlékét. – összegezte *Faith*.

Mázl tov!

Gratulálunk *Erős Ivánnak* és *Hercz Roninak* kisfiuk, *Nátán* hajvágása alkalmából. Kívánunk sok sikert gyermekük zsidó neveléséhez, melyet ezen a napon kezdtek meg!

Gratulálunk *Sebők Dávidnak* és *Liorának* fiuk, *Eitan bár micvája* alkalmából. *Eitan Faith Aser* készítette fel és az Óbudai zsinagógában hívták fel először a Tórához, rokonok és barátok jelenlétében. Kívánjuk, hogy haladjon tovább a zsidóság útján!



Hangulatképek a Mádi Zsidó Napokról

Hetiszakas

Átok helyett áldás

Szakaszunk – *Bálák* (4Mózes 22:2–25:9.) – részletesen leírja, hogyan bérelte fel páni félelemben Bálák, Moáb királya Bileámot, a mezopotámiai varázslót, hogy jöjjön és átkozza

ki a határon felvonuló, Kánaánba készülő zsidó népet. Ezt Bileám „legjobb tudása szerint” meg is kísérli, de csütörtököt mond: átok helyett áldás jön a szájából.

Zsidó híradó

Bemutatták az új Talmudfordítást az EMIH központjában



Az izraeli főrabbi jelenlétében mutatták be az EMIH gondozásában megjelent első magyar Talmudfordítást.

A bemutatón Köves Slomó rabbi elmondta, hogy a fordítás azért készült, hogy a zsidó bölcsesség autentikus változatát megismerhessék az érdeklődők.

David Lau, Izrael Állam főrabija nagy jelentőségűnek nevezte, hogy a Talmud hatalmas örökségének egy része mostantól a magyar közönség számára is hozzáférhető. Mindebben a magyarországi zsidó közösség újjászületésének megmásíthatatlan bizonyítékát látja. A magyar szövegen keresztül azok is kapcsolódni tudnak a zsidó hagyományokhoz, akik keresik az utat identitásuk megtalálásához.

Soltész Miklós államtitkár a kiadvány jelentőségét méltatva úgy fogalmazott: „joggal le-

het büszke mindenki, aki részt vett a fordítás és a kiadás megvalósításában.”

Oberlander Báruch rabbi a Talmud történetéről és a fordítás nehézségeiről beszélt. A Talmud szövegének nem csak hihetetlen mennyisége, de bonyolult tartalma is igényli, hogy a laikus olvasót hozzáértő mester segítsége a mű tanulmányozásában. „A jó fordításhoz mindenképp szükséges a szöveg magyarázatokkal való kiegészítése, hogy a laikusok is helyesen értsék.”

A most megjelent 18 talmudi vita fordítását 1998-ban kezdték meg, a Zsidó Tudományok Szabadegyetemének tananyagaként. A különleges, két-kötetes kiadvány, melyet összesen 1500 példányban nyomtatnak ki, két hét múlva lesz elérhető a Keren Or központban. (1052 Bp., Károly krt. 20.)

Bálám és a gőg bukása

Isten csak nevetni tud az emberi gőgön és önhiúságon. Kitűnő példája ennek a bábeli zűrzavar, mikor az emberek azt hitték, hogy a hatalmas épületen keresztül felérhetnek Istenhez, de a vége az lett, hogy még egymást szavát sem értették meg. Másik példa erre, mikor az óriási piramisokat építő egyiptomiaknak egészen apró kis rovaroktól kellett, megszegyenítő csapást elszenvedniük. Ám talán mindnél ékebb példa az emberi gőg következményeire Bálám története.

A moábita király és a midjá-nita vezetők Bálámot bérelték fel, hogy átkozza meg a zsidókat. Erről kezdetben még Isten lebeszéli, de végül mégis útnak indul ellenük. Ám útközben számára hirtelen megtorpan. Észreveszi azt, amit Bálám nem, hogy egy angyal állja útjukat. Bálám kitértően üti a szamarat, hogy jobb belátásra bírja, egészen addig, míg az meg nem tagad mindenfajta együttműködést. Ekkor Isten kezd el rajta keresztül beszélni, és hirtelen ő is meglátja az angyalt. Isten üzenete egyértelmű:

„Ha azt gondolod, hogy az átkoddal Istent játszatsz, meg-

mutatom neked, miként változtatok egy szamarat prófétává, és egy prófétát számárrá.”

Az olyan pogány próféták, mint Bálám, sosem tanulták meg a leckét, amit egy nap azonban mindannyiunknak meg kell tanulnunk. Isten nem azt várja el tőlünk, hogy az ő szerepében tetszelegjünk, csak azt, hogy eleget tegyünk a parancsolatainak. Isten csak nevet azokon, akik azt gondolják, hogy felérhetnek hozzá, vagy, hogy az ő erejével rendelkezhetnek.

Az emberi gőg, végső soron mindig bukásra van ítélve. Egy olyan világban, ahol az aktuális hatalomgyakorlók mindig az önfényezéssel vannak elfoglalva, a zsidó nép olyan könyvet írt melyben mindent, ami-ben sikert aratnak, azt Istennek tulajdonítják, s mindent ami-ben elbuktak, azt a saját szám-lájukra írják. És ez nem gyengíti őket, de olyan erőt ad nekik, amit semmilyen más módon sem lennének képesek elérni.

Kovács Kristóf
rabbinövendék cikke
Jonathan Sacks rabbi
írása nyomán



Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 20:30: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:30: **Az igazi szeretet** (Oberlander Báruch előadása);

19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakas-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*; 20:15: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19.30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakas a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Nem baj, ha nem lubavicsi, csak legyen

Moshe Salzbergnek hívnak. Portugáliában nőttem fel, Lisszabon városában, ahol szüleim a háború éveit töltötték. Gimnázium után New Yorkba mentem tanulni a Yeshiva University-re, és a brooklyni Politechnic Institute-ba. Ezt követően megházasodtam, majd Montréálba költöztem, hogy munkát találjak. Már közel ötven éve, hogy itt élek, s ez idő alatt része lettem az itteni zsidó közösségnek is. Ez leginkább azért alakult így, mert van három gyermekem, s fontos volt számomra, hogy biztosítsam nekik a hagyományos zsidó vallási oktatást.

1968-ban, mikor Meyer fiam készült megkezdeni tanulmányait, két zsidó intézmény volt Montréálban. Az egyik a Merkaz HaTorah, ami egy litvis jesiva, a másik pedig a lubavicsiak jesivája volt. Igazság szerint, a két intézmény vezetői pont egyszerre érkeztek meg a városba, így egy ideig együtt dolgoztak, de végül aztán kettéváltak, s a lubavicsiak is, és a Merkaz HaTorah is megalapította a maga külön intézményét. Már akkoriban is nagy volt a lubavicsi közösség Montréálban, s szerettek volna haszid oktatást biztosítani gyermekeiknek. Ám míg a lubavicsiak remekül futtaták fel intézményüket, a Merkaz HaTorah kihívásokkal küszködött ilyen téren, s nem tudta feltölteni az osztályait. Eljött az a pont, hogy már Meyer fiam tanulmányait sem láttuk biztosítottak az iskolában s egyre több, gyereket beíratni készülő szülő kezdett el hasonlóan érezni. Így páran azon kezdünk gondolkodni, hogy alapítani kéne egy új iskolát, tekintve, hogy a Merkaz Hatorah valószínűleg hamarosan megszűnik.

Ekkor vettem fel a kapcsolatot a lubavicsi vezetőkkel, akik nem akartak egy új jesivát a vá-

rosban, ehelyett inkább azt szeretnék volna, ha mi is hozzájuk íratnánk be a gyerekeinket. Éppen akkoriban emeltek egy új épületet a Westbury Avenue-n, így már ők is letelepedtek a környéken. Több szülővel közösen megbeszéltünk egy találkozót



Moshe Salzberg Kanadában él családjával, Montréálban.

Az interjút otthonában adta, 2011 januárjában

Sputz rabbival, valamint Gerlitzky és Greenglass rabbikkal, hogy megvitassuk egy jesiva tervét, amit közösen nyitnánk. A találkozó nagyszerűen zajlott, egészen addig a pontig, míg meg nem kérdeztük, hogy kik döntenek majd a tanárok kiletétét illetően. Ezt a kérdést hallva először egymásra néztek, majd ránk, s azt felelték: „Nos, nekünk már megvannak a tanáraink.” Erre én azt mondtam: „Igen, de lehet, hogy szeretnénk, ha esetleg mások is tanítanának az iskolában és nem csak lubavicsiak.” Ebbe azonban már semmiképpen sem akartak belemenni, s ez véget is vetett egyszer s mindenkorra a beolvasási kísérletünknek.

Eszembe jutott, hogy a Rebbéhez fordulok, hogy megkérdezzem, ő miképpen vélekedik a terveinkről. Egyszer már találkoztam vele korábban, mikor a Gan Israel nevű tábor montreáli megalapításáról tárgyaltunk. Azon a találkozón a Rebbe egy ötdolláros bankjegyet adott nekem, eltérően a szoká-

sos egydolláróstól. Ez a mai napig megvan. Azon első találkozó olyan különös nyomot hagyott bennem, hogy bíztam benne, esetleg a mostani dilemmámat illetően is tudna segíteni.

New Yorkba utaztam a Chábád központba. Sokat vártam,

Különösen megérintett, hogy a Rebbe milyen segítőkésznek és támogatónak bizonyult egy másik, nem lubavicsi intézmény ügyében is. Nem akarta kihasználni a helyzeti előnyét. Megértette, hogy nem mindenki akar lubavicsi lenni, s hogy nem is kell mindenkinek lubavicsinek lenni. Istent sokféle módon lehet szolgálni, és ez így van jól. A találkozás végén a Rebbe az áldását adta, és sok sikert kívánt. Mikor visszatértem New Yorkból, úgy tűnt a lubavicsiak összes ellenérzése megszűnt a másik jesiva létrehozását illetően, így sikeresen megalapítottam a Yeshiva Gedolah-t. Öt évvel létrejöttünk után egyesültünk a Merkaz HaTorah-val, és ma már 450 tanuló látogatja nap mint nap az intézményt, hogy Tórárt tanuljanak, a legkisebektől kezdve egészen a már érettségizett tanulókig. Köszönhetően a Rebbe áldásának.

Moshe Salzberg

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.
Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

Mivel győzzük le a hücpét?

Ez a világ a szemtelenségen (hücpén) alapul. Van merse magát világnak nyilvánítani, azt állítani, hogy független a Teremtőtől, s tagadni a kapcsolatát azzal az erővel, amely folyamatosan, minden pillanatban megteremti a létezését. A hücpét hücpével kell legyőznünk.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

de végül hajnali egy óraker be-bocsátást nyertem hozzá. Megkérdezte, hogy miről akarok vele beszélni. Mondtam, hogy egy új jesiva nyitását gondolkozom Montréálban, aminek a Yeshiva Gedolah nevet adnám. „Van hozzá elég tanuló?” kérdezte. „Most még csak öt-hat tanulóval számolunk az első évfolyamban, de bízunk benne, hogy minden évben egyre több lesz, s végül sikerül elérni a kívánt létszámot.” Hozzátettem, hogy a gyerekek vallásosak szeretnének lenni, de nem feltétlenül a lubavicsiak. A Rebbe nagyon megértőnek tűnt. Azt mondta: „Építsd meg a jesivát! Olyan szépet, amilyet csak tudsz. Fontos, hogy minden tanteremben legyen légkondicionáló, és minden igényes legyen, mert ezeket a gyerekeket az anyukáik szeretnék szép és kényelmes helyen tudni.” Nagyon meglepett a válasza, pláne, hogy így kiemelte a légkondicionálás fontosságát. Abban az időben ez a berendezés még luxusnak számított.

Smadar Morragh, a vallásos stand-up komédia királynője

Különleges szezonzáró női esttel kedveskedett az Óbudai zsinagóga női tanulókörének a program vezetője, Köves Dvora rebbecen. A lubavicsi rebbe jorcájtja alkalmából szervezett női fárbrengenen, haszid összejövetele a holland születésű izraeli színésznő és stand-up komikus, Smadar Esther Morragh családja történetéről szóló előadással lépett fel. A fergeteges előadásban – melyet most először mutatott be tolmáccsal – meglevenedett a történelem egy izgalmas szelete.

Smadar édesanyját csecsemőként a holland ellenállás gondjaira bízta a szülei, mielőtt deportálták őket. Ahogy a hollandiai zsidóság legnagyobb része, úgy Smadar nagyszülei, Rose és Abraham Montesinos sem éltek túl a Holokausztot, így az édesanyját befogadó család örökre fogadta. „Nem-zsidó nagyszülei”, ahogy Smadar emlegeti a Van Lint van Erk házaspárt, nem csak egy kisbát fogadtak be: a náci németek központja melletti házban nem kevesebb, mint 13 zsidót bújtattak az elsötétítés miatt papírral bevont ablakok mögött.



Smadar édesanyja 12 évesen tudta meg az igazat a szüleiéről, ekkor kezdett kutatni zsidó öröksége után. Alijázott, és Izraelben megházasodott. Egyiptomi származású férjével egy holland faluban telepedtek le, itt született Smadar, aki mindenél jobban szeretett volna beolvadni a holland fiatalok közé. 19 évesen elhagyta a szüleit, és színésznőnek állt Amszterdamban. Végül egy családi tragédia hozta össze újra szüleivel: édesapja családja szinte teljes egészében odaveszett egy török-

országi földrengésben. Smadar nem csak a családjára, de gyökereire is újra rátalált, hamarosan összeházasodott egy marokkói zsidóval. Először férje kezdett vallásossá válni, miután kóser pizzériát nyitott Amszterdamban, majd lassan Smadar is megtalálta az útját a valláshoz. Két gyermekükkel az izraeli Asdodba költöztek, és nemrégiben Smadar szülei is visszatelapultak oda.

Smadar a színpadon kívül is lenyűgöző: magával ragadó az energiája és az a képessége, hogy egy szóval, hanggal vagy gesztussal meg tudja eleveníteni, akiről épp beszél.

– *Hogy érezted magad ezen a rövid látogatáson?*

– Magyarország fantasztikus és gyönyörű. A hölgyek is csodálatosak voltak... olyan figyelmesek és illedelmesek. Most először tartottam a műsort tolmáccsal, ez nagy kihívás volt. Le kellett rövidítenem a műsort, és elhatározni, hol tudok megállni. Nem lehet mindenhol megszakitani egy előadást, kívánni a tolmácsot, mert elvesz a pillanat. De nagyon jól sikerült.

– *A tegnap látott előadásod dal sokfelé megfordulsz a világban. Mit csinálsz, amikor nem utazol?*

– Napközben a fellépéseimhez írom az anyagaimat. Tanítok színpadi megjelenést olyanoknak, akik előadást tartanak, sőt van, hogy a beszédüket is megírom. Egy zsidó internetes csatornának készítek videókat a

hollandul vallási kérdésekről. És könyvet is írok.

– *Akkor nem unatkozol...*

– Nem (nevet). Meg még sportolok is, főzők, elfoglalom



magam. De ez nem baj, akkor sincs semmi, ha csak három év múlva leszek meg a könyvemmel.

– *Nem hiányzik a színpadi milliő?*

– Sokat vagyok színpadon, persze ez nem olyan, mint egy nagy darabban részt venni. De nem hiányzik az a régi élet, mert nem voltam igazán boldog. Most sokkal egészségesebb és boldogabb vagyok. Hiányzott az életemből – ahogy az előadásban is mondtam – a valódi tartalom, a hit. Persze néha hiányzik, hogy valami nagyszabású előadásban vegyek részt, de – Isten segítségével – egy nap csinálhatok majd valami ilyet val-

lások nőknél. Úgy látom ezt, mint egy folyamatot. Öt éve nem gondoltam volna, hogy ilyen sikereket érek el a vallásos nők világában.

– *Visszajársz még Hollandiába?*

– Igen, szeretek oda menni, a fivérem még mindig ott él a családjával. Kevés régi baráttal tartom a kapcsolatot, közülük az egyik az énektanárom. Amikor valaki tsuvat csinál, megváltoztatja a közegét. Mert nem illik már bele.

– *Mi volt a legnagyobb változás vagy kihívás, amikor vallásos lettél?*

– Hogy befedjem a fejem. Azt hiszem, ez a legnehezebb, főleg valakinek, aki annyira szerette a haját, mint én.

– *Az édesanyád európai, az édesapád egyiptomi. Hogy keveredik benned az askenáz és a szefárd kultúra?*

– Ez nagyon érdekes kérdés. Az askenáz oldalam miatt szeretem a jól szervezett dolgokat. Hogy a négy óra, az négy óra legyen. Az édesanyám roppant elegáns nő, tőle tanultam, hogy fontos magammal is foglalkozni, jól bánni önmagammal. A szfárádi nők nagy része ezt nem tudja, pedig nagyon fontos. Az édesapám nagyon társasági, anyukám sokkal visszafogottabb. Apukám folyton ismerkedik: ki vagy, honnan jöttél, állandóan beszél, énekel. Tőle tanultam nyitottnak és befogadónak lenni. Jól sikerült a keveredés.

Steiner Zsófi

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

